

KÜRESEL BARBARLIK ÇAĞINA GİRİŞ KOŞULLARINDA KEMAL TAHİR-BAYKAN SEZER TEORİK MİRASININ ÖNEMİ: DEVLET ANA'NIN 51. YILINDA DOĞU- BATI ÇATIŞMASI GÖRÜŞÜNÜN YERLİLİĞİ VE ÇAĞDAŞLIĞI¹

Ertan Eğribel

On yıllardır Ufuk Özcan ile Kemal Tahir üzerine yazıyoruz. Toplantılara katılıyoruz. Kemal Tahir bizim için herhangi biri değildir. Kemal Tahir'e olan ilgimiz sosyoloji anlayışımızın bir gereğidir. Bu çalışmada, bir türlü girişi tamamlanmayan/tanımlanamayan 30 yıldır içinde olduğumuz XXI. yüzyıla giriş koşullarında Kemal Tahir-Baykan Sezer teorik mirasının önemi üzerinde duracağız. Bir başka açıdan *Devlet Ana'nın* 51. yılında Doğu-Batı çatışması düşüncesinin yerliliği ve çağdaşlığı üzerinde belli saptamalar yapmak istiyoruz.

Bu toplantıda Cemil Meriç'in kızı, hocam Ümit Meriç ve Halit Refiğ'in sevgili eşi Gülperi Refiğ ile birlikte olmaktan onur duyuyorum. Her ikisi de sevdiklerine kendilerini adamalarıyla, tutku ve fedakarlıklarıyla Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun gibi olağanüstü aşk kahramanlarının günümüzdeki temsilcileridirler. Adları Cemil Meriç ve Halit Refiğ ile birlikte anılmaktadır. Kemal Tahir'in kadim dostları, arkadaşları Cemil Meriç ve Halit Refiğ'i ve yakınlarını saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Fikir/düşünce namusu, ça-

¹ Bu çalışma Kemal Tahir'in 103 Doğum gününde (21 Mayıs 2018) Türk Edebiyat Vakfı'nın düzenlediği toplantıda sunulmuştur.

lışkanlık onları birleştirirken ayrı kimlikler olarak kalmaları zenginliğimizi oluşturmaktadır. Ancak birbirleriyle farklılıklarını da vurgulamaktan geri kalınmamalıdır. Hiçbir düşünce çorak ortamda gelişmez. Kemal Tahir'e ilgi duyan yazarlarımızın birbirleriyle diyalogları, ayrılıkları, çelişkileri, çeşitlilikleri yaratıcılıklarını geliştirmiş, beslemiştir. Birinin hoşgörüsü diğerinin keskinliğini anlamamızı da sağlar ve birbirini tamamlar. Kemal Tahir ve elbet Baykan Sezer, Halit Refiğ, Cemil Meriç fikir kaytarmacılığına ve tembelliğine karşı acımasızdılar. Bu yönleriyle günümüzü aydınlatmaktadırlar. Kemal Tahir'in Devlet Ana romanının yazılışından 51 yıl sonra günümüzde önemini koruması Türk toplum düşüncesine yaptığı katkıdan kaynaklanmaktadır.

Kemal Tahir (1910) 108 yaşında. Aramızdan ayrıları (1973) 45 yıl geçti. Kemal Tahir'in yaşarken ve sonrasında çeşitli dönemlerde okurları, izleyicileri ve devamcıları oldu. İlk romanının yayınından başlayarak, ölümünden sonra da her on yıllık dönemlerde Kemal Tahir tartışmalarının konuları ve yönü değişmiş, farklılık ve çeşitlilik göstermiştir. Değişmeyen, ilginin sürekliliğidir. Bu durum Kemal Tahir romanları ve düşüncesinin canlılığı, farklı koşullar ve dönemlerde sınanması olarak görülebilir. Bütün bu süre ve tartışma boyunca Türkiye'nin yaptığı seçimler, resmi görüş/ler yanında, dönemin moda konu ve değerlendirmeleri canlılığını koruyamazken Kemal Tahir düşüncesi sürekliliğini ve dinamizmini korudu. Kemal Tahir kendi dışındaki bir düşünceyle, siyasetle, muhalefet veya otorite ile özdeşleşmedi. Batı sosyalizmi savunucuları tarafından "Osmanlı/Doğu sosyalisti" olarak mahkum edilirken, Türkçü, İslamcı çevrelerle de uyuşmadı, dışarıda görüldü. Kimi anma programlarında "devlet, Kemal Tahir ile barıştı" gibi değerlendirmeler yapılmasına rağmen Kemal Tahir-Baykan Sezer çizgisi kendi çalışmalarıyla bağımsız varlığını sürdürdü. Koruyucu, yükseltici şemsiyelerin altına girmeden, kendi sözleriyle gündemde kaldı. Günümüzde Kemal Tahir'in sadece ölüm ve doğumuna denk gelen anma günlerinde hatırlanması, Kemal Tahir-Baykan Sezer teorik mirasının görmezden gelinişi rastlantı değildir. Kemal Tahir'e olan ilgi ve ilişki kurma çabasını günümüz sorunlarına bir açıklama getirme ve yönümüzü saptama çabası olarak değerlendirmek gerekir. Aksi takdirde yıldönümleri ve anma çabası sıradanlaştırma, içi boş bir övgü, yasak savma, donmuş, müzeli bir düşünceye saygı olmaktan ileri gitmez.

Kemal Tahir XX. yüzyılın dünya ve Türkiye'ye yansıyan çelişki ve çatışmalarını yaşamış ve bunları başta romanlarında olmak üzere ele almış bir aydınımızdır. Onun romancı ve düşünür kimliği dünyanın temel sorunlarını Türk toplumu açısından ele alma çabasıyla iç içedir. Bu çabası ve katkıları dünya edebiyatının da zenginliğini oluşturmaktadır. Kemal Tahir'i dünya ve Türkiye sorunları üzerinde kendi sözü olan, görüşleri günümüzde de yaşayan yerli ve çağdaş bir romancı ve düşünürümüz olarak anıyoruz. Kemal

Tahir çeşitli konuları ele almış olmasına rağmen, bu konular arasında bir bakış açısı bütünlüğü vardır. Dünyaya bakışı (tarih görüşü) ile Türkiye'ye bakışı arasında kurduğu bağlantı ile verili koşul ve ilişkileri tartışmaya, aşmaya çalışmaktadır. Kemal Tahir'in sosyalist kimliği, yerliliği ve çağdaşlığının sınırdığı, doğrulandığı yer burasıdır. Bu edilgen bir tavır değildir. Sorunları anlamak, açıklamak yanında, devrimci bir biçimde değiştirmeyi, aşmayı da amaçlamaktadır. Bunun için tarihi ve toplumsal gelişmenin işleyişini bütünsel olarak kavramak ve bu değişim içinde sorunları aşmamıza izin verecek, etkide bulunacak toplumsal güçleri, imkanları tanımlama çabasıdır. O'na yakıştırdıkları bir tanımla "Osmanlı/Doğu sosyalisti" olarak dünya ve Türk toplum tarihiyle kaynaşarak Türk romanını ve düşüncesini zenginleştirmiştir.

Kemal Tahir'in temel konusu ve sorunu bugün de değişmemiştir. Sosyalizm anlayışı da buna göre biçimlenmiştir. XX. yüzyıl veya XXI. yüzyıl dünya sorunları ve koşulları içinde Türkiye'nin yeri ve rolü nedir? Doğu-Batı çatışması sorununun çözümünde imkan ve sınırlılıklarımız nelerdir? Kemal Tahir'in sosyalist kimliği, yerliliği ve çağdaşlığı bu soruya verdiği cevaptan kaynaklanmaktadır. Sosyoloji alanında çalışan ve Kemal Tahir-Baykan Sezer çizgisinden/geleneğinden gelen biri olarak bizim de tavrımızı ve yönümüzü belirleyen temel soru budur. Bu açıdan günümüz koşullarında Kemal Tahir'in ele aldığı temel konulardan biri ve belki de en önemlisi (Türk ve dünya tarihinin en önemli olaylarından biri olan ve günümüzü de etkilemeye devam eden) Anadolu'nun Türkleşmesi ve bunun siyasi ifadesi olan Osmanlı'nın kuruluşu problemidir. Kemal Tahir'in olgunluk/ustalık döneminin eserlerinden biri sayılan Devlet Ana bundan 51 yıl önce, 1967 yılında Türk okuruna "gerçek Türk romanı" olarak sunuldu. Devlet Ana sadece roman biçimi olarak değil, aynı zamanda Osmanlı'nın kuruluşu ile ilgili getirdiği tezi nedeniyle büyük bir heyecanla ve aynı zamanda karşıt bir tepki ile karşılaştı. Kemal Tahir her ikisinin de sorumluluğunu tek başına üstlendi. Anadolu'nun Türkleşmesi ve Osmanlı'nın kuruluşu yaşamının sonuna kadar Kemal Tahir düşüncesi ve romanının en önemli konusu olmayı sürdürdü. Devlet Ana bir yerde Kemal Tahir'in daha önceki çalışmalarının bir sonucu olduğu gibi sonraki çalışmalarının konu ve problemlerini de (Osmanlı'nın Batılaşması ile birlikte) anlamamızın mihenk taşıdır. Bu bir rastlantı değildir. Bu nedenle Devlet Ana aracılığı ile Kemal Tahir'in sosyalizm anlayışı ile Doğu-Batı çatışması ve yerlilik anlayışını birlikte temellendirmek gerekir.

Kemal Tahir'in Devlet Ana'da gündeme getirdiği tez/görüş sadece Osmanlı'nın kuruluşu değildir. Türk toplum tarihinin ve sosyolojisinin en önemli konusu olan Anadolu'nun Türkleşmesi (dünya içindeki yerimiz ve rolümüz, yönümüz) konusuna da bir açıklık getirme savındadır. Anado-

lu'nun Türkleşmesi ve Osmanlının kuruluşu problemi Batı'da ve Türkiye'de en ilgi çeken konulardan/problemlerden biridir. Özellikle Lybyer, Gibbons, Fuat Köprülü, Sencer Divitçioğlu, Feridun Emecen gibi yazarların çalışmalarının en önemli konusudur. Türk sosyolojisinin de Osmanlı'nın Batılılaşması ile birlikte en önemli ve sürekliliği olan iki temel sorunundan biridir. İki konu arasında hem bağlantı, hem de farklılık vardır. Anadolu'nun Türkleşmesi ve Osmanlı'nın Batılılaşması Türk toplum tarihinin temel değişme dönemleri ve kimliğimiz arasındaki süreklilik ve farklılığı temellendirmeyi sağlamaktadır. Aynı zamanda Batı açısından Doğu Sorunu, Doğu açısından Batı Sorunu olarak adlandırılan temel konu ile bağlantı kurmamızı da sağlamaktadır. Konu ile ilgili tartışmalar geçmişte olmuş bitmiş bir konunun gündeme getirilişi biçiminde değildir. Her iki olay da günümüz ilişki ve sorunlarını belirlemeye devam etmektedir. Kemal Tahir'in sosyalist kimliği/tutumu ele aldığı temel konuları, Doğu-Batı çatışmasındaki konumunu ve tutumunu da belirlemiştir. Osmanlı/Doğu sosyalisti olarak dönemin sosyalist açıklamalarından ayrılmasının temelinde de bu vardır. Bu açıdan Kemal Tahir sadece Türkiye için değil dünya açısından da öncü ve yeni bir tavrın sahibidir.

Kemal Tahir'in önemi dünya tarihi ve Türk toplum tarihi ile kurduğu ilişki nedeniyledir. Bunu diğer çalışmalarımızda da sıkı sık vurguladık. Dünya tarihi gelişmesi ile Türk toplum kimliği arasında kurulan ilişki bizim bir takıntımız değildir. Sosyoloji toplum sorunları ve çözümü bilincidir. Türkiye'de sosyoloji ile uğraşan kişilerin varlığı ve etkinliği bu konuda katkıları ile doğrulanır ve ölçülür. Türkiye'nin sorunları var. Bu sorunları dünya sorunlarından bağımsız ele almak ve çözmek mümkün değildir. Toplum kimliğimiz temel ile sorunların çözümü aynı kaynaktan gelmektedir. Türkiye'nin sorunlarının çözümünde faydalanacağımız toplum özellikleri ve örgütlenmesi toplumlar arası ilişkiler içinde belirlenmiştir. Çözümü gerçekleştirecek bu güçlerin varlığından kuşku duymamız söz konusu değildir. Aksi takdirde sosyoloji yapmanın gereği yoktur. Anadolu'nun Türkleşmesi olayı Anadolu Türk toplum yapısının bugün faydalanacağımız temel özelliklerini tanımamız açısından önemlidir. Devlet Ana romanında Anadolu'nun Türkleşmesi ile Osmanlı'nın kuruluşu arasındaki ilişki Doğu-Batı sorunu çerçevesinde ortaya çıkmaktadır. Osmanlı kimliğinin temeli Batı soygun ve saldırganlığına karşı Doğu koruyuculuğu, savunuculuğu görevine bağlıdır. İstanbul'un fethiyle dünya tarihi açısından Batı'da eski düzenin sürdürülmesi imkanı da kalkmıştır. Osmanlı kuruluş temelleriyle ilişkili dünya tarihi gelişmelerine cevap verebilecek değişimleri yaptığı için varlığını çeşitli çağlarda sürdürebilmiştir. Anadolu Türk kimliği ve bunun siyasi ifadesi olan Osmanlılık ile sosyalizm arasında Çin seddi yoktur. Kemal Tahir'in sosyalist kimliği ile Osmanlı savunuculuğu arasında karşıtlık olmaması bunun en sağlam kanıtla-

rından birini oluşturmaktadır. Osmanlı'nın kuruluşu, Anadolu'nun Türkleşmesi olayının siyaset düzeyinde ifadesi olarak günümüzü de etkilemektedir. Osmanlı siyaset/devlet olarak tasfiye edilmiş olmasına karşılık Osmanlı mirasının taşıyıcısı ve sahibi olan Anadolu Türk toplumu kimliğini korumaya devam etmekte ve toplumlar arası ilişkilerde varlık belirtmektedir. Osmanlı'nın ortadan kalkması Doğu savunuculuğu ve koruyuculuğu siyasetinin gereğini ortadan kaldırmamış, tam tersine Osmanlı'nın olmadığı son yüzyılda Osmanlı'nın bıraktığı boşlukta Batı soygunu ve saldırganlığı günümüzde en azgın, dizginlenmemiş hale gelmiştir. Anadolu Türk toplumu tarihin ve günümüz gelişmelerinin kenarında veya dışında kalmamıştır. Günümüzde sorun alternatif yeni düzen önerisi üretmekte zorlanmasıdır. Kemal Tahir'in sosyalist kimliği ile Doğu-Batı çatışması görüşünü birlikte savunması bu açıdan günümüzde de önemini korumaktadır. Kemal Tahir'in yerliliği ve çağdaşlığı dünya gelişmelerine yön veren temel çatışmanın çözümünde Türk toplumuna duyduğu güvenden kaynaklanmaktadır.

Anadolu'nun Türkleşmesi ve Osmanlı'nın kuruluşu (Osmanlı'nın Batılılaşması ile birlikte) Türk toplum tarihinin yanında dünya uygarlık tarihinin de devrim niteliğindeki en önemli olaylarından biridir. Günümüz gelişmelerini etkilemeye devam etmektedir. Fransız devrimi, endüstri devrimi, Sovyet devrimi gibi son dönem dünya tarihine etki eden olaylar günümüzde geçmişteki önem ve ağırlığını (en azından siyasi olarak) kaybederken Anadolu'nun Türkleşmesi ve Osmanlı'nın kuruluşu olayı dünya tarihinin en önemli devrimlerinden biri olarak halen günümüzde de ağırlığını duyurmaktadır. Osmanlı'nın bir imparatorluk olarak tasfiyesi Doğu-Batı çatışmasının veya Batı açısından Doğu sorununun çözümü olmamıştır. Osmanlı sonrası Batı tarafından kurulan yeni düzen bugün yeniden biçimlendirilmek istenmektedir. Sovyetler'in tasfiyesi sonrasında XXI. yüzyıla girişin anlamı budur. Osmanlı'nın tasfiyesi bir dünya savaşı pahasına mümkün olurken, bugün de Osmanlı mirasının bakiyesi ile hesaplaşma, Doğu-Batı çatışmasına dayalı bu mirastan, tarihten bağımsızlaşma çabası, otuz yıldır Balkanlardan Kafkasya'ya, Ortadoğu'dan Orta Asya'ya yeni bir çatışmanın ve dünya egemenlik çekişmesinin konusu olmaktadır.

Günümüzde esas mesele Doğu aleyhine kurulu mevcut Batı dünya egemenlik ilişkisinin/düzeninin aşılmasıdır. Bu açıdan kendi temelini dışlayarak günümüz çekişmeleri içinde varlık belirtmeye çalışan Türkiye kendi yerini ve rolünü tanımlayamaz durumdadır. Türkiye'nin direnci verili düzen içinde kendi kendini savunmayla sınırlıdır. Doğu halklarının öncülüğü ve sözcülüğü temelinde bir ortaklık ve çözüm oluşturmakta zorlanmaktadır. Orta Asya Türk halkları ve İslamiyet ile kurduğu ilişki de ortak bir dünya görüşü ve siyaset önerisi biçiminde değildir. Ayrıca bizim Afrika, Asya ve

Avrupa'nın da sözcülüğünü, öncülüğünü yapmaktan, ortaklık önermekten vazgeçmemiz için de bir neden yoktur. Bütün dünyaya ve Doğu halklarına yeni bir söz söylemek yerine Türkiye verili ilişkiler içinde kaldığında çekişmenin getirdiği tahribattan etkilenmektedir. Dünyanın yeni bir çatışma içine girdiği günümüzde çekişme Batı içi bir hesaplaşma ve verili düzene karşıt yeni bir öneri getirme biçiminde değildir. Özellikle Yakın Doğu siyaset geleneği ve mirasının, Doğu'nun bütünüyle tasfiyesi amaçlanmaktadır. Batı'da XIX. yüzyıl sonrası gündeme gelen çeşitli dünya görüşleri etkisiz hala gelmiştir. Batı'da sosyalizm de seçenek olmaktan çıkmıştır. Türkiye bu nedenle XIX. yüzyılda gündeme gelen Türkçülük ve İslamcılık siyaseti ve görüşlerini günümüzde savunmakta güçlük çekmektedir. Gerçekte sosyalizmin üzerindeki Batı gölgesinin kalktığı dönemde Kemal Tahir'in Osmanlı/Doğu öncülüğündeki sosyalizm anlayışının gündeme gelmesi için bütün koşullar müsaittir. Kemal Tahir sosyalizmin ekonomik bir devrim ve kalkınma sorunu olarak görüldüğü dönemde "Osmanlı/Doğu sosyalisti" olarak dünya egemenlik düzeniyle ilgili Türkiye ve Doğu öncülüğü ve sözcülüğünde tarihte yeni bir aşama, sıçrama görüşünün sözcüsü olmuştur. Günümüzde verili dünya düzenini aşarken, aynı zamanda tarihte yeni bir sıçrama gerçekleştirmenin, Doğu-Batı çatışmasını aşmanın da koşulları olgunlaşmıştır. Kemal Tahir düşüncesinin dinamizmi yanında, görmezden gelinişinin temelinde bu olay vardır. Kemal Tahir'in sadece belli yıldönümlerinde gündeme gelişi, Kemal Tahir-Baykan Sezer arasındaki ilişkiden bağımsız olarak ele alınması günümüz siyasetinin sınırlılıkları, tarih içindeki yerimiz ve rolümüzle ilgili belirsizliklerden kaynaklanmaktadır. Günümüzde Doğu-Batı çatışması gündemde olmasına karşılık, dünya egemenlik düzeninde yeni bir sıçramanın amaçlanmaması (verili dünya düzeni içi çatışma ve itişmenin öne çıkarılması) Kemal Tahir'e ilginin sınırlanmasına neden olmaktadır. Doğu-Batı çatışmasının Batı tarafından öne çıkarılması Batı'nın kendi üstünlüğüne duyduğu güvenden kaynaklanmaktadır. Batı'da sosyalizmin seçenek olmaktan çıkması, Sovyetler Birliği'nin tasfiyesi sonrasında yeni bir sosyalizmi anlayışının gündemde olmaması da bunun bir görüntüsüdür. Batı lehine olan dünya egemenlik dengesinin tartışma dışı kalması, Batı sosyalizminin tasfiyesinin sosyalizmin sonu olarak görülmesi dünyada ve Türkiye'de sosyalizm arayışlarının da sonu veya düzen içi bir sorun olarak görülmesine neden olmuştur.

Kemal Tahir Osmanlı vatandaşı olarak doğmuş, Osmanlı'nın son dönem arayışları yanında arayış çabalarının sona erdiği yeni Türkiye devletinin kuruluşu sonrasında kendi kimliğini sosyalist olarak tanımlamıştır. Sosyalizm o dönemde Türkiye'de verili siyaset ve ilişkilerin dışında kalmayı belirtmektedir. 1900'lü yıllarda Osmanlı bir imparatorluk olarak dünya egemenlik ilişkileri içinde etkili olmak için Türk ve İslam dünyası içindeki yerinden fayda-

lanmak istemiştir. Osmanlılık, Türkçülük ve İslamcılık (Üç tarz-ı siyaset) Batı içi çelişkiler içinde Osmanlı'nın kendi tarih içindeki yerinden ve kimliğinden yararlanma çabası olarak görülmüştür. Sosyalizm bir arayış olarak tartışma dışıdır. Sosyalizm ancak Anadolu'da Türk varlığına bir tehdit söz konusu olduğunda gündemde tutulmuştur. Türk solu ve Kemalist hareket 1920'lerde sosyalizm mücadelesi yerine "anti-emperyalist" bir mücadele stratejisi geliştirmiştir. Anadolu'da Türk kimliği ve varlığına yönelik tehdit ortadan kalktığına sosyalizm bir alternatif arayış ve mücadele olmaktan uzaklaşmıştır. 1917'de Çarlık Rusyasında gerçekleşen sosyalist devrim "kuşatılmış kale" kuramıyla Doğu'da sosyalizm arayışlarının önünde bir set olmuştur. Yeni Türkiye devleti de Osmanlı sonrasında dünya içindeki yerini Anadolu ile sınırlamıştır. Türk ve İslam dünyası ile ilişki ve bağlantısını kesmiştir.

II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği bir devletler topluluğu olarak dünya siyasetinde etkili olurken Türkiye de Sovyetler Birliği karşıtı kamp içinde varlık belirtmiştir. Orta Asya Türklüğü ve İslam dünyası ile ilgisi bu çerçevededir, yeni bir dünya siyaseti arayışı ile ilgili değildir. Buna karşılık 1960'lı dünyada hem ABD'nin öncülük ettiği Batı cephesi, hem de Sovyetler Birliği'nin temsil ettiği Batı sosyalizminin Batı-dışı toplumlara yeni bir dünya siyaseti önerisi yoktur. Kalkınma ve refaha dayalı iktisadi açıklamalar yeni siyaset arayışlarını mahkum etmeye çalışmaktadır. Batı sosyalizmi toplum ile devlet veya ezen-ezilen ulus mücadelesi içinde sosyalizm mücadelesini tanımlamış ve giderek sosyalizmi bir kalkınma sorununa indirgemıştır. Batı da sosyalizmin ortaya çıkış koşullarında öne çıkan dünya çapındaki devrimci bir siyaset arayışından kopmuştur. Bu durum Türkiye'de de solun bir yönü ile "reel sosyalizm" çerçevesi içinde kalmasına, bunun dışında kalan Batıcı-solun ise marjinalleşmesine neden olmuştur.

Kemal Tahir Osmanlı mirasına ve Doğu-Batı çatışmasına bir sosyalist olarak ilgi duymuştur. Anadolu'nun Türkleşmesi ve Osmanlı'nın kuruluşu sosyalizm arayışını temellendirmek, yeni siyaseti taşıyacak toplum güçlerini belirlemek ve dünya siyaseti içinde yararlı kılmak amacıyla ilişkilidir. Önce bunun önemi ve özgünlüğü üzerinde durmak gerekir. Kemal Tahir'in görüşlerini Osmanlı/Doğu sosyalisti kimliğinden sıyrıp, sosyalizm savunusunu bir yol hatası görüp Türkçüleştirmeye, İslamcılaştırma biçimde "yerleştirilme"ye çalışıldığında, Kemal Tahir belki "yerli" kalmaya devam edebilir, ama devrimci ve çağdaş olarak kalması mümkün değildir. Kemal Tahir'in sadece Doğu'ya değil Batı insanına da sözü vardır. Doğu uygarlık birikiminin tahrip olduğu, Batı saldırganlığının azdığı günümüzde Batı uygarlık birikimi de tahrip olmakta, Batı insanı insanlıktan çıkmakta, çürümektedir. İslamofobi veya Türk korkusu daha çok darlaşmanın, içe kapanmanın gerekçesine dönüşmektedir. Kemal Tahir'in görüşlerini önemli kılan Doğu'nun,

Türkiye'nin öncülüğü temelinde verili egemenlik koşullarını ve Doğu-Batı çatışmasını da aşacak genişlikte yeni bir dünyanın sözcülüğünü üstlenmiş olmasıdır. Alternatif bir dünya devrimi, birlikte bir yaşam ve gelecek için koşullar olgunlaşmıştır. Verili ilişkileri mutlaklaştıran küresel barbarlık çağına giriş koşullarında biricik alternatif Doğu-Batı çatışması ve egemenlik düzeninin insanlığın tarihi mirası ve birikimi temelinde aşılmasıdır. Bugün sosyalizmin üzerindeki Batı gölgesi kalkmıştır. Batı, sosyalizmi mahkum ederek verili koşul ve ilişkilerin aşılmayacağına, sömürünün, soygunun, katliamların, eşitsizliğin doğallığına bizi inandırma çabasıdır. Sosyalizmi mahkum etmek yerine, bugün sosyalizmi savunmak günümüz egemenlik koşulları ve ilişkilerinden hiçbir çıkarı olmayan, olumsuz etkilenen bütün Doğu halklarının ve Türkiye'nin başta gelen görev ve sorumluluğudur.

XIX. yüzyılda Fransız Devrimi ile Osmanlı'nın buna karşılık vermek için öne çıkardığı devrim niteliğindeki Batılılaşma siyasi seçimi eşzamanlı iki ayrı olaydır. Osmanlı'nın Batılılaşması başlangıçta Batı için Doğu/Türk sorununun çözümü olarak görülmüştür. Osmanlı'nın Batı'ya olan ilgisi de Batı dünya egemenlik düzeninde Doğu adına etkili olma çabasının bir ürünüdür. Osmanlı'nın tasfiyesinin gündeme geldiği geçiş döneminde Türkiye'de ve Doğu toplumlarında yeni bir sosyalizm anlayışının, "üç tarz-ı siyaset" in yanında gündeme gelmesi rastlantı değildir. Ancak yeni Türkiye kurulduğunda anti-Osmanlı ve anti-sosyalizm temelinde kendi kimliğini tanımlayarak Osmanlı mirasından ve Doğu halklarından koşturdu. Anadolu Türklüğü XIX. yüzyıl sonrası dünya tarihi ve egemenlik ilişkileri içinde de etkili olmuş ve bu yönde belli deneyimler edinmiştir.

Kemal Tahir'in yaşamı, sanatı ve düşüncesi birbirini etkileyerek gelişmiştir. Türk toplum tarihinin bütün zenginliğini, potansiyelini kavrama çabası, Türk romanına ve düşüncesine kazandırdığı yeni konular bütün insanlığı kapsayacak kadar geniştir. Doğu-Batı sorunu, Anadolu'nun Türkleşmesi, Osmanlılık, Batılılaşma, sosyalizm, devlet ve toplum konularını ele alış biçimi Türkiye'nin dünya sorunları üzerinde kendi sözü ve katkısı olabileceğini göstermiştir. Kemal Tahir'i anmak Türk romanına ve toplum düşüncesine getirdiği zenginliğe sahip çıkmak yanında, günümüz dünya sorunlarının anlaşılması ve çözümüne de katkıda bulunmak amacı taşıdığına gerçek anlam ve değerine ulaşacaktır. Kemal Tahir-Baykan Sezer teorik mirası ve çizgisi günümüzde bütün yönleriyle gündemdedir. Gerçek anlamda yerlilik ve çağdaşlığın temeli de budur.